

Dosarul nr. 3ra-111/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud: O. Ionașcu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Bostan, A. Pahopol, V. Negru)

DECIZIE

26 februarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Maria Ghervas
Nina Vascan
Victor Burduh
Sveatoslav Moldovan

examinând recursul depus de Serviciul Fiscal de Stat,
în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată
depusă de societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini” împotriva Serviciului Fiscal de Stat
cu privire la contestarea actelor administrative,
împotriva deciziei din 22 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a
respins apelul depus de Serviciul Fiscal de Stat și s-a menținut hotărârea din 15 iunie
2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani

c o n s t a t ă:

La 14 decembrie 2017 societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini” a depus cerere de
chemare în judecată împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la contestarea actelor
administrative.

În motivarea acțiunii a indicat că în baza deciziei privind inițierea controlului fiscal
nr. 1032 din 21 august 2017, Direcția control fiscal post operațional nr. 1 a Direcției
Generale Administrare Fiscală Nord a Serviciului Fiscal de Stat a efectuat un control
fiscal la fața locului prin metoda verificării tematice privind repatrierea de mijloace
bănești, mărfuri și servicii provenite din tranzacțiile economice externe.

Controlul a durat de la 21 august 2017 – până la 25 august 2017 și a cuprins
perioada de activitate 01 august 2015 – 30 iunie 2017.

În rezultatul controlului fiscal, la 25 august 2017 a fost întocmit actul nr. 5-673849,
prin care s-a constatat nerepatrierea în termenii stabiliți de legislație a sumei de 350000
de dolari SUA formată în baza transferurilor conform dispozițiilor de plată nr. 1 în sumă
de 275000 de dolari SUA din 21 august 2008 și nr. 2 din 28 noiembrie 2008 – 75000
dolari SUA în adresa „Amberstar Consultans LTD” (Mare Britanie) în baza contractului
de livrare a echipamentului din 06 august 2008, pentru mașină de excavare și spargere a
pietrei, cu termenul inițial de livrare și instalare cel târziu până la 30 septembrie 2008.

Cu actul nr. 5-673849 din 25 august 2017 a Direcției Generale Administrare Fiscală Nord a Serviciului Fiscal de Stat a luat cunoștință la 01 septembrie 2017 și considerându-l neîntemeiat a înaintat dezacord, solicitând anularea acestuia, însă nu a primit răspuns.

La 20 octombrie 2017 Direcția Generală Administrare Fiscală Nord a Serviciului Fiscal de Stat a emis decizia nr. 216/2304, prin care pentru încălcarea legislației fiscale conform art. 5 alin. (3) și (4) din Legea cu privire la reglementarea repatrierii de mijloace bănești, mărfuri și servicii provenite din tranzacțiile economice externe nr. 1466 din 29 ianuarie 1998, i s-a aplicat amendă în mărime de 2752190 de lei (350000 de dolari SUA \times 19,6585 \times 40%) pentru nerepatrierea mijloacelor bănești în termenii stabiliți de legislație.

La 07 noiembrie 2017 s-a adresat Serviciului Fiscal de Stat cu cerere prealabilă, solicitând anularea ca neîntemeiată decizia nr. 216/2304 din 20 octombrie 2017 a Direcției Generale Administrare Fiscală Nord.

Prin decizia nr. 275 din 07 decembrie 2017 a Serviciului Fiscal de Stat, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată și din oficiu a fost modificată decizia nr. 216/2304 din 20 octombrie 2017 emisă de Direcția Generală Administrare Fiscală Nord, după cum urmează: în partea constatătoare la cap. I alin. 5, 6 și 8 și la cap I alin. 9 la sintagma „modificat prin acordurile adiționale că la data 31 decembrie 2015, ca urmare a termenului de repatriere a mijloacelor materiale se va începe cu data de 01 ianuarie 2016, s-au exclus, iar în partea decisivă la cap. II sintagma „2752190 de lei” s-a substituit cu sintagma „1714602 lei” (calculul amenzii reflectat în anexa nr. 1 la prezenta decizie).

La 06 august 2008 a încheiat cu compania „Amberstar Consultans LTD” din Marea Britanie contract de livrare a unei mașini de excavare și spargere a pietrei și anume, un excavator de model „Hitachi ZX460 LC”, fabricat în anul 2006.

Nu dispunea de mijloace financiare pentru procurarea excavatorului și a luat un credit bancar de la banca comercială „Mobiasbancă – Groupe Société Générale” societate pe acțiuni în sumă de 350000 de dolari SUA pentru achiziționarea utilajului necesar producerii.

Ulterior a întâmpinat dificultăți la aducerea excavatorului în țară, însă a primit promisiuni și garanții că va fi adus cât mai curând.

În acest sens, au fost semnate mai multe acorduri adiționale la contractul din 06 august 2008, prin care reprezentanții companiei „Amberstar Consultans LTD” din Marea Britanie i-au dat asigurări ca excavatorul va fi livrat, doar că mai este necesar de timp suplimentar.

La 20 martie 2010 a fost semnat acordul adițional nr. 1, prin care a fost prelungit termenul de livrare și dare în exploatare a utilajului până la 01 iulie 2010.

La 01 iulie 2012 a fost semnat acordul adițional nr. 2, prin care a fost prelungit termenul de livrare instalare și dare în exploatare a utilajului până la 01 iunie 2013.

La 30 octombrie 2013 a fost semnat acordul adițional nr. 3, prin care a fost prelungit termenul de livrare instalare și dare în exploatare a utilajului până la 31 decembrie 2015, totodată s-au efectuat modificări la pct. 20 din contractul din 06 august 2008, potrivit căruia întocmirea, modificarea, valabilitatea și rezelierea contractului se supun legislației Republicii Moldova. Toate divergențele dintre părți se vor soluționa prin înaintarea pretențiilor, reclamațiilor, iar în cazul nesoluționării acestora, părțile au

dreptul să se adreseze în instanțele de judecată ale Republicii Moldova sau Marii Britanii la alegerea reclamantului.

Toate acordurile adiționale au fost intermediare de un reprezentant al companiei „Amberstar Consultans LTD” din Marea Britanie, Bacical Mihail, care a garantat executarea obligațiilor asumate de compania nerezidentă și a acționat din numele acesteia.

Conform art. 3 alin. (4) din Legea cu privire la reglementarea repatrierii de mijloace bănești, mărfuri și servicii provenite din tranzacțiile economice externe nr. 1466 din 29 ianuarie 1998, pentru tranzacțiile care, potrivit contractelor, prevăd elaborarea proiectelor de documentație, fabricarea, asamblarea și furnizarea utilajului și mijloacelor tehnice complicate (nestandard), termenul de repatriere a mijloacelor materiale se consideră data stabilită prin obligațiile contractuale.

În termenul stabilit compania „Amberstar Consultans LTD” din Marea Britanie și reprezentanții săi, printre care și Bacical Mihail, nu au executat obligațiile contractuale, fiind astfel deposedată de mijloacele bănești în valoare de 350000 de dolari SUA.

La 21 martie 2016 s-a adresat Procuraturii mun. Chișinău, care în baza plângerii sale privind preținsele acțiuni de escrocherie comise de Bacical Mihail, la 07 aprilie 2016 a emis ordonanță de începere a urmăririi penale conform elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) din Codul penal pe faptul dobândirii ilicite prin înșelăciune și abuz de încredere a mijloacelor financiare în proporții deosebit de mari de la ea, atribuindu-i nr. 2016028045.

Prin răspunsul nr. EOI/F29919/TP din 13 aprilie 2017, Administrația Fiscală și Vamală a Regatului Unit al Marii Britanii a informat Direcția Generală Administrare Fiscală Nord că compania „Amberstar Consultans LTD” din Marea Britanie a fost înființată la 30 iunie 2003 și dizolvată la 03 decembrie 2010.

Consideră societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini” că este eronată concluzia organului fiscal expusă în decizia nr. 275 din 07 decembrie 2017 referitor la nulitatea acordurilor adiționale.

Pe parcursul derulării relațiilor contractuale s-a comportat cu bună-credință și nu putea să cunoască că compania respectivă este lichidată, iar reprezentanții acesteia nu mai dispuneau de împuterniciri de a semna acordurile adiționale.

Reprezentanții companiei „Amberstar Consultans LTD” din Marea Britanie intenționat și cu scopul de a însuși mijloacele bănești străine, au abuzat de încrederea societății, tergiversând timpul pentru ca să nu mai poată recupera banii în sumă de 350000 de dolari SUA.

Conform art. 226 din Codul civil, în cazul în care atribuțiile persoanei privind încheierea actului juridic sunt limitate prin contract, iar împuternicirile organului persoanei juridice – prin actul de constituire, în comparație cu cele stipulate prin mandat, lege sau cu cele deduse din circumstanțele în care se încheie actul juridic, acesta, încheiat fără respectarea limitelor impuse, poate fi declarat nul numai în cazul în care se demonstrează că cealaltă parte a știut sau trebuia să știe despre limitări.

Acordurile adiționale la contractul de livrare a echipamentului din 06 august 2008 nu pot fi declarate nule, deoarece nu a știut și nu avea de unde să cunoască că persoana, care semnează și aplică ștampila pe acordurile adiționale, nu mai dispune de împuterniciri.

Conform art. 5 alin. (7) lit. b) din Legea nr. 1466 din 29 ianuarie 1998, nu sunt supuse sancțiunilor pecuniare sumele nerepatriate de la export-import provenite din

tranzacțiile economice externe dacă, în decurs de 3 luni de la data expirării termenului de repatriere, partenerului extern i-au fost înaintate pretenție și/sau dacă, în termen de 6 luni de la data expirării termenului de repatriere, față de acesta a fost începută procedura judiciară sau de arbitraj – pe toată perioada examinării litigiilor în instanțele judecătorești/de arbitraj și executării hotărârilor emise.

La 20 ianuarie 2016, prin intermediul lui Bacical Mihail, a înaintat companiei „Amberstar Consultans LTD” din Marea Britanie o reclamație, care a fost înregistrată de către ultima la 26 ianuarie 2016, însă văzând că nu se întreprinde nimic, s-a adresat Procuraturii Republicii Moldova pe faptul că a fost deposedată ilegal, prin înșelăciune și abuz de încredere, de mijloacele bănești în mărime de 350000 de dolari SUA, ce a constituit costul utilajului, care nu i-a fost livrat.

Bacical Mihail, acționând în calitate de reprezentant al furnizorului străin „Amberstar Consultans LTD” din Marea Britanie, i-a cauzat prejudicii considerabile nu doar că a fost deposedată de mijloacele bănești, dar și prin faptul că a fost nevoită să restituie creditul bancar, care a fost împrumutat pentru achiziționarea utilajului necesar.

Legea cu privire la reglementarea repatrierii de mijloace bănești, mărfuri și servicii provenite din tranzacțiile economice externe nr. 1466 din 29 ianuarie 1998, nu prevede că urmează a fi intentată o acțiune civilă, dar o procedură judiciară (art. 5 alin. (7) lit. b)).

Intentarea urmării penale în sine constituie procedură judiciară în vederea apărării drepturilor sale.

Mai mult ca atât, în cadrul procesului penal, odată cu stabilirea persoanelor vinovate, va fi recunoscută ca parte vătămată, obținând în așa mod dreptul la acțiune civilă.

Serviciul Fiscal de Stat neîntemeiat a modificat decizia nr. 216/2304 din 20 octombrie 2017, fapt prin care i-a agravat situația în sensul anulării recunoașterii de către Direcția Generală Administrare Fiscală Nord a valabilității acordurilor adiționale la contracte.

Consideră societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini” că a respectat legislația în vigoare și nu au existat temeiuri legale pentru a fi sancționată de către Serviciul Fiscal de Stat.

A cerut societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini” admiterea acțiunii, anularea deciziei nr. 216/2304 din 20 octombrie 2017 a Direcției Generale Administrare Fiscală Nord asupra cazului de încălcare a legislației fiscale și a deciziei nr. 275 din 07 decembrie 2017 a Serviciului Fiscal de Stat pe marginea contestației împotriva deciziei nr. 216/2304 din 20 octombrie 2017 și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 15 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, acțiunea depusă de societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini” a fost admisă.

S-a anulat decizia nr. 216/2304 din 20 octombrie 2017 a Direcției Generale Administrare Fiscală Nord asupra cazului de încălcare a legislației comisă de societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini” și decizia nr. 275 din 07 decembrie 2017 a Serviciului Fiscal de Stat pe marginea contestației împotriva deciziei nr. 216/2304 din 20 octombrie 2017.

Prin decizia din 22 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul depus de Serviciul Fiscal de Stat și s-a menținut hotărârea din 15 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

Prima instanță și instanța de apel au motivat soluțiile că prin ordonanța din 07 aprilie 2016 a procurorului în Procuratura mun. Chișinău, emisă în baza plângerii directorului societății pe acțiuni „Mina din Cupcini”, Serghei Cașceev, privind pretinsele acțiuni de escrocherie comise de numitul Bacical Mihail, s-a început urmărirea penală conform elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de 190 alin. (5) din Codul penal pe faptul dobândirii ilicite prin înșelăciune și abuz de încredere a mijloacelor financiare în proporții deosebit de mari de la societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini”.

Nu a fost reținut argumentul Serviciului Fiscal de Stat că cauza penală a fost pornită în privința persoanei terțe Bacical Mihail, iar pe numele companiei „Amberstar Consultans LTD” din Marea Britanie, nu este pornită nicio cauză penală și nici intentată acțiune civilă.

Or, în cauza penală vor fi stabilite toate persoanele vinovate și doar după depistarea acestora, societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini” va obține calitatea de parte vătămată inclusiv și dreptul la acțiune civilă.

Cu atât mai mult, urmărirea penală a fost inițiată pe faptul prejudicierii societății pe acțiuni „Mina din Cupcini” și nu pe numele terței persoane Bacical Mihail.

Legea penală reglementează distinct pornirea urmării penale pe numele persoanei concrete în privința căreia există o bănuială rezonabilă că a comis o infracțiune și pornirea urmării penale pe faptul infracțiunii comise, unde în cadrul urmării penale urmează să fie stabilit făptuitorul.

Nu a fost reținut nici argumentul Serviciului Fiscal de Stat că începerea urmării penale nu se încadrează în prevederile art. 5 alin. (7) lit. b) din Legea nr. 1466 din 29 ianuarie 1998, care stipulează că, nu sunt supuse sancțiunilor pecuniare sumele nerepatriate de la export-import provenite din tranzacțiile economice externe dacă, în decurs de 3 luni de la data expirării termenului de repatriere, partenerului extern i-au fost înaintate pretenție și/sau dacă, în termen de 6 luni de la data expirării termenului de repatriere, față de acesta a fost *începută procedura judiciară* sau de arbitraj – pe toată perioada examinării litigiilor în instanțele judecătorești/de arbitraj și executării hotărârilor emise.

Or, pornirea urmării penale în sine constituie o procedură judiciară, inițiată cu scopul administrării probelor necesare întru soluționarea justă a cauzei.

De regulă scopul intentării cauzei penale constituie apărarea drepturilor încălcate.

La 30 octombrie 2019 Serviciul Fiscal de Stat reprezentat de Serghei Pușcuța în baza procurii nr. 170 din 11 iulie 2019, a depus recurs nemotivat împotriva deciziei instanței de apel, iar la 13 decembrie 2019 reprezentantul Ludmila Botnari în baza procurii nr. 260 din 27 noiembrie 2019, a prezentat partea motivată a recursului, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 22 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 15 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, cu emiterea unei decizii noi de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului Serviciul Fiscal de Stat a invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, declarând că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, nu a dat apreciere corectă probelor administrate, cu interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material, în special a prevederile art. art. 5 alin. (7) lit. b) din Legea nr. 1466 din 29 ianuarie 1998.

Instanța de apel nu a ținut cont de faptul că acordurile adiționale la contractul de bază au fost încheiate după data dizolvării companiei „Amberstar Consultans LTD” din

Marea Britanie, or, după cum rezultă din răspunsul EOI/F29913/TP din 13 aprilie 2017 a Administrației Fiscale și Vamală a Regatului Unit al Marii Britanii, compania respectivă a fost înființată la 30 iunie 2003 și dizolvată la 03 decembrie 2010.

Societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini” a avut la dispoziție un termen de 5 ani pentru a face interpelări către autoritățile competente din Marea Britanie pentru verificarea capacității juridice a companiei „Amberstar Consultans LTD”, inclusiv data constituirii acesteia și dacă a fost lichidată, însă nu a întreprins măsuri în acest sens, precum și nici cele în scopul revendicării bunului sau a mijloacelor bănești achitate pentru acesta.

La data încheierii tranzacțiilor, societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini” și-a asumat riscul pe propria răspundere, or, aceasta urma să se asigure că partea contractantă este o persoană juridică cu capacitate de exercițiu deplină de a încheia acte juridice.

Suma de 275000 de dolari SUA a fost transferată la 21 august 2008 conform dispozițiilor de plată nr. 1, iar suma de 75000 de dolari SUA a fost transferată la 28 noiembrie 2008 conform dispoziției de plată nr. 2, respectiv data expirării termenului de repatriere a fost la 21 august 2010 și 28 noiembrie 2010 în temeiul art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 1466/1998 și nicidecum data de 31 decembrie 2015 după cum au menționat instanțele de judecată.

Societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini” a înaintat pretenție față de compania „Amberstar Consultans LTD” abia la 26 ianuarie 2016, fapt ce denotă că nu s-a încadrat în termenul de 3 luni de la data expirării termenului de repatriere, acesta fiind calculat din 21 august 2010 și 28 noiembrie 2010 + 3 luni.

La 07 aprilie 2016 a fost emisă ordonanța de începere a urmăririi penale pe faptul dobândirii ilicite prin înșelăciune și abuz de încredere a mijloacelor financiare în baza plângerii depuse de directorul societății pe acțiuni „Mina din Cupcini” și de această dată termenul de 6 luni nu a fost respectat.

Mai mult ca atât, conform ordonanței din 07 aprilie 2016, plângerea a fost înaintată privind pretențiile de escrocherie comise de persoană terță Bacical Mihail.

În privința companiei „Amberstar Consultans LTD” nu a fost pornită nicio cauză penală sau intentată o acțiune în instanța de judecată.

Conform art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Din actele cauzei rezultă că decizia integrală din 22 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost recepționată de Serviciul Fiscal de Stat la 28 noiembrie 2019 prin intermediul poștei electronice (f.d. 145).

Cererea de recurs a fost depusă la 30 octombrie 2019, adică în termenul prevăzut de lege (f.d. 146, 155-159).

La 02 decembrie 2019 și la 27 decembrie 2019 în adresa societății pe acțiuni „Mina din Cupcini” a fost expediată copia recursului depus de Serviciul Fiscal de Stat, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, însă intimatul nu și-a valorificat dreptul procedural respectiv (f.d. 152, 154, 188).

Prin încheierea din 12 februarie 2020 a Curții Supreme de Justiție, recursul depus Serviciul Fiscal de Stat împotriva deciziei din 22 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost numit pentru examinare în complet din 5 judecători pentru 26 februarie 2020.

Prin Legea nr. 116 din data de 19 iulie 2018, a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

Conform art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod intră în vigoare la 01 aprilie 2019, iar potrivit alin. (2), la data intrării în vigoare a prezentului cod se abrogă Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000.

Conform art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

Conform art. 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată.

Conform art. 194 alin. (2) din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

Conform art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

Studiind materialele dosarului, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și de a restitui cauza în instanța de apel, din motivele ce succed.

Din materialele cauzei rezultă că în baza deciziei privind inițierea controlului fiscal nr. 1032 din 21 august 2017, Direcția control fiscal post operațional nr. 1 a Direcției Generale Administrare Fiscală Nord a Serviciului Fiscal de Stat a efectuat la societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini” un control fiscal la fața locului prin metoda verificării tematice privind repatrierea de mijloace bănești, mărfuri și servicii provenite din tranzacțiile economice externe.

Controlul a durat de la 21 august 2017 – până la 25 august 2017 și a cuprins perioada de activitate 01 august 2015 – 30 iunie 2017.

În rezultatul controlului fiscal, la 25 august 2017 a fost întocmit actul nr. 5-673849, prin care s-a constatat nerepatrierea de către societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini” în termenii stabiliți de legislație a sumei de 350000 de dolari SUA formată în baza transferurilor conform dispozițiilor de plată nr. 1 în sumă de 275000 de dolari SUA din 21 august 2008 și nr. 2 din 28 noiembrie 2008 – 75000 dolari SUA în adresa „Amberstar Consultans LTD” (Mare Britanie) în baza contractului de livrare a

echipamentului din 06 august 2008, pentru mașină de excavare și spargere a pietrei, cu termenul inițial de livrare și instalare cel târziu până la 30 septembrie 2008 (f.d. 9-11).

La 20 octombrie 2017 Direcția Generală Administrare Fiscală Nord a emis decizia nr. 216/2304, prin care pentru încălcările a legislației fiscale conform prevederilor art. 5 alin. (3) și (4) din Legea cu privire la reglementarea repatrierii de mijloace bănești, mărfuri și servicii provenite din tranzacțiile economice externe nr. 1466 din 29 ianuarie 1998, societății pe acțiuni „Mina din Cupcini” i-a fost aplicată amendă în mărime de 2752190 de lei (350000 de dolari SUA \times 19,6585 \times 40%) pentru nerepatrierea mijloacelor bănești în termenii stabiliți de legislație (f.d. 12-13).

La 07 noiembrie 2017 societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini” s-a adresat Serviciului Fiscal de Stat cu cerere prealabilă, solicitând anularea deciziei nr. 216/2304 din 20 octombrie 2017 a Direcției Generale Administrare Fiscală Nord (f.d. 17-18).

Prin decizia nr. 275 din 07 decembrie 2017 a Serviciului Fiscal de Stat, cererea prealabilă a societății pe acțiuni „Mina din Cupcini” a fost respinsă ca neîntemeiată și s-a modificat decizia nr. 216/2304 din 20 octombrie 2017 emisă de Direcția Generală Administrare Fiscală Nord, după cum urmează: în partea constatătoare la cap. I alin. 5, 6 și 8 și la cap I alin. 9 la sintagma „modificat prin acordurile adiționale că la data 31 decembrie 2015, ca urmare a termenului de repatriere a mijloacelor materiale se va începe cu data de 01 ianuarie 2016, s-au exclus, iar în partea decisivă la cap. II sintagma „2752190 de lei” s-a substituit cu sintagma „1714602 lei” (calculul amenzii reflectat în anexa nr. 1 la prezenta decizie) (f.d. 14-15).

Judecând cauza în ordine de recurs, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel este neîntemeiată, bazată pe o apreciere arbitrară a probelor, nefiind elucidate pe deplin toate circumstanțele importante ale cauzei, din motivele ce succed.

Conform 5 alin. (7) lit. b) din Legea cu privire la reglementarea repatrierii de mijloace bănești, mărfuri și servicii provenite din tranzacțiile economice externe nr. 1466 din 29 ianuarie 1998, (în redacția legii în vigoare la data adresării în judecată), nu sunt supuse sancțiunilor pecuniare sumele nerepatriate de la export-import provenite din tranzacțiile economice externe dacă, în decurs de 3 luni de la data expirării termenului de repatriere, partenerului extern i-au fost înaintate pretenție și/sau dacă, în termen de 6 luni de la data expirării termenului de repatriere, față de acesta *a fost începută procedura judiciară sau de arbitraj – pe toată perioada examinării litigiilor în instanțele judecătorești/de arbitraj și executării hotărârilor emise.*

După cum s-a constatat la 06 august 2008 societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini”, în calitate de cumpărător, ar fi încheiat cu compania „Amberstar Consultans LTD” din Marea Britanie, în calitate de vânzător, contract de livrare a echipamentului, prin care vânzătorul s-a obligat să livreze, să instaleze și să dea în exploatare mașina pentru excavarea și spargerea pietrei naturale, conform specificărilor tehnice, care urma să fie livrată până la 30 septembrie 2008, cu condiția efectuării plății. Valoarea totală a contractului fiind de 350000 de dolari SUA (f.d. 24-27).

La 20 martie 2010 între societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini” și compania „Amberstar Consultans LTD” din Marea Britanie ar fi fost încheiat acordul adițional nr. 1 la contractul de livrare a echipamentului din 06 august 2008, prin care vânzătorul s-a obligat să livreze, să instaleze și să dea în exploatare echipamentul în termen până la 01 iunie 2010 (f.d. 21).

La 01 iulie 2012 între societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini” și compania „Amberstar Consultans LTD” din Marea Britanie ar fi fost încheiat acordul adițional nr. 2 la contractul de livrare a echipamentului din 06 august 2008, prin care vânzătorul s-a obligat să livreze, să instaleze și să dea în exploatare echipamentul în termen până la 01 iunie 2013 (f.d. 23).

La 30 octombrie 2013 între societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini” și compania „Amberstar Consultans LTD” din Marea Britanie ar fi fost încheiat acordul adițional nr. 3 la contractul de livrare a echipamentului din 06 august 2008, prin care vânzătorul s-a obligat să livreze, să instaleze și să dea în exploatare echipamentul în termen până la 31 decembrie 2015 (f.d. 22).

La 20 ianuarie 2016 societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini” a înaintat companiei „Amberstar Consultans LTD” din Marea Britanie pretenția nr. 02/01-16, înregistrată la 26 ianuarie 2016, solicitând executarea prevederilor contractului de livrare a echipamentului din 06 august 2008 și acordurilor adiționale la acesta sau rambursarea mijloacelor bănești achitate, precum și a penalităților și sancțiunilor prevăzute de contractul menționat și legislația în vigoare, în caz contrar va înainta acțiune în judecată pentru repararea prejudiciului cauzat (f.d. 20).

Prin ordonanța din 07 aprilie 2016 a procurorului în Procuratura mun. Chișinău, emisă în rezultatul examinării materialelor procesului penal nr. 60ac/16 din 24 martie 2016, (înregistrate în baza plângerii depuse de directorul societății pe acțiuni „Mina din Cupcini”, Serghei Cașceev, privind pretensele acțiuni de escrocherie comise de către numitul Bacical Mihail), s-a început urmărirea penală conform elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) din Codul penal - escrocheria, pe faptul dobândirii ilicite prin înșelăciune și abuz de încredere a mijloacelor financiare în proporții deosebit de mari de la societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini”, atribuindu-i nr. 2016028045 (f.d. 19).

În cadrul urmăririi penale s-a stabilit că la 06 august 2008 societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini” a încheiat cu compania „Amberstar Consultans LTD” din Marea Britanie contract de livrare a utilajului – excavator de model „Hitachi ZX460LC”, anul fabricării 2006.

La 20 noiembrie 2008 banca comercială „Mobiasbancă – Groupe Société Générale” societate pe acțiuni a acordat societății pe acțiuni „Mina din Cupcini” un împrumut bancar în sumă de 350000 de dolari SUA pentru achiziționarea utilajului necesar producerii.

Creditul bancar a fost oferit societății pe acțiuni „Mina din Cupcini” în două tranșe, mijloacele financiare necesare pentru procurarea utilajului au fost transferate la contul bancar al cu companiei „Amberstar Consultans LTD” din Marea Britanie la 21 august 2008 și respectiv la 28 noiembrie 2008.

Ulterior, societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini” a fost informată că compania „Amberstar Consultans LTD” din Marea Britanie nu-și poate îndeplini obligațiile contractuale, apelând în acest sens la serviciile numitului Bacical Mihail, locuitor al mun. Chișinău, persoană care anterior a livrat întreprinderii utilaj de acest gen, însă cu capacități mai mici și respectiv la un preț mai mic.

La finele anului 2008 Bacical Mihail s-a oferit să medieze cu societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini” livrarea utilajului necesar, prezentând ultimei o poză al acestuia.

La solicitarea lui Bacical Mihail mijloacele financiare din contul companiei „Amberstar Consultans LTD” din Marea Britanie au fost transferate la contul companiei

SC „Twins Impex LTD”, deschis în România, or. Ploiești, la instituția bancară „Pireus Bank” București, România, filiala „Ion Mihalachi”, de unde ulterior au fost ridicați de Bacical Mihail și complicitii săi, și folosiți în scopuri personale, însă excavatorul nu a fost livrat societății pe acțiuni „Mina din Cupcini”, acțiuni prin care au cauzat întreprinderii o pagubă materială în proporții deosebit de mari.

Potrivit răspunsului nr. EOI/F29919/TP din 13 aprilie 2017, Administrația Fiscală și Vamală a Regatului Unit al Marii Britanii a informat Direcția Generală Administrare Fiscală Nord că compania „Amberstar Consultans LTD” din Marea Britanie a fost înființată la 30 iunie 2003 și dizolvată la 03 decembrie 2010.

Instanțele de judecată deși au întemeiat soluțiile în special pe ordonanța din 07 aprilie 2016 a procurorului în Procuratura mun. Chișinău, prin care s-a dispus începerea urmării penale conform elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) din Codul penal, pe faptul dobândirii ilicite prin înșelăciune și abuz de încredere a mijloacelor financiare în proporții deosebit de mari de la societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini”, nu au verificat și nu au elucidat pe deplin cele mai importante circumstanțe ale cauzei, și anume:

- la ce etapă de examinare se află în prezent cauza penală nr. 2016028045 (se află în derulare, s-a încetat sau s-a finalizat);

- ce calitate procesuală are societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini” în cauza penală respectivă (partea vătămată; parte civilă; bănuit; învinuit; inculpat);

- dacă au fost stabilite persoanele vinovate de deposedarea societății pe acțiuni „Mina din Cupcini” de mijloacele bănești în sumă de 350000 de dolari SUA, (care conform ordonanței din 07 aprilie 2016 a procurorului în Procuratura mun. Chișinău au fost inițial transferate pe contul bancar al companiei „Amberstar Consultans LTD” din Marea Britanie, în două tranșe din 21 august 2008 și 28 noiembrie 2008, întru executarea contractului de livrare a echipamentului din 06 august 2008 și acordurilor adiționale la acesta, și ulterior transferate la contul bancar al SC „Twins Impex LTD”, deschis în România, or. Ploiești, la instituția bancară „Pireus Bank” București, România, filiala „Ion Mihalachi”);

- și după caz dacă în cadrul dosarului penal a fost emisă sentință irevocabilă de tragere la răspundere a persoanelor culpabile, precum și alte circumstanțe importante legate de cauza penală.

Instanțele de judecată trebuiau să indice cu suficientă claritate motivele pe care și-au întemeiat soluțiile, dar nu să se bazeze exclusiv doar pe ordonanța din 07 aprilie 2016 a procurorului în Procuratura mun. Chișinău, fără însă a constata cu certitudine dacă societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini” se face sau nu culpabilă pentru nerepatrierea în termenii stabiliți de legislație a mijloacelor bănești în mărime de 350000 de dolari SUA, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, să precizeze faptele supuse aprecierii.

Or, în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat acțiunea posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a dreptului la un proces echitabil (speța Hiro Balani c. Spaniei, hotărârea din 09 decembrie 1994).

Actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

În temeiul celor precitate, instanța de recurs apreciază drept superficiale concluziile instanțelor de judecată ierarhic inferioare ce au stat la baza admiterii acțiunii, care nu au elucidat toate circumstanțele cauzei, iar decizia instanței de apel, prin care a fost menținută hotărârea primei instanțe, ambiguă.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că corectarea erorii instanței de apel la judecarea cauzei în ordine de recurs nu este posibilă, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul depus de Serviciul Fiscal de Stat, de a casa integral decizia din 22 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și de a restitui cauza la Curtea de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 247, 248 alin. (1) lit. d) și alin. (2), art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul depus de Serviciul Fiscal de Stat.

Se casează integral decizia din 22 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de societatea pe acțiuni „Mina din Cupcini” împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la contestarea actelor administrative, cu restituirea cauzei la Curtea de Apel Chișinău.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Maria Ghervas

Nina Vascan

Victor Burduh

Sveatoslav Moldovan